

Nr 39

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om reformering av förmögenhetsbeskattningen.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 79 av herr *Per Petersson m. fl.* och II: 97 av herr *Darlin m. fl.* har hemställts, "att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till 1964 års höstriksdag rörande reformering av förmögenhetsbeskattningen med särskild hänsyn tagen till att de nuvarande beskattningsreglernas återverkningar på bildande och bibehållande av riskvilligt kapital i produktionen eliminerar".

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 97.

Gällande bestämmelser om förmögenhetsskatten återfinnes i förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt med däri senare gjorda ändringar. Skattepliktig förmögenhet utgör enligt 2 § i förordningen skillnaden mellan kapitalvärdet av tillgångar och kapitalvärdet av skulder. I 3—5 §§ ges närmare regler för förmögenhetsberäkningen. Fastighet upptas till taxeringsvärdet och lös egendom i regel till det värde, som den kan anses ha betingat vid försäljning under normala förhållanden. Vad särskilt angår lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i bl. a. rörelse, skall sådan egendom värdesättas i enlighet med vedertaget affärsbruk inom det slag av verksamhet, däri egendomen är nedlagd. Såsom affärsbruk i rörelse får enligt anvisningarna till 3 och 4 §§ anses gälla, att nämnda tillgångar upptas till anskaffningsvärdet, därå årliga avskrivningar göres för utrangering, slitning och annan värdeminskning. Om avskrivningar å dylika tillgångar inte verkställts eller ock gjorts i större omfattning än som varit av förhållandena påkallad, skall vid värdesättningen av tillgångarna hänsyn tagas härtill, så att vederbörliga avskrivningar beaktas men tillika hålles inom skäliga belopp. Skulderna upptas vid förmögenhetsberäkningen till sitt kapitalvärde, sådant detta var vid beskattningsårets utgång. Häri inbegripes bl. a. oguldna, debiterade skatter, såsom förmögenhetsskatten. I detta sammanhang må framhållas, att sålunda påford förmögenhetsskatt inte är avdragsgill vid taxeringen till statlig inkomstskatt.

Den skattepliktiga förmögenheten utgör således nettoförmögenheten uträknad enligt de i 3—5 §§ här ovan angivna reglerna. Den beskattningsbara för-

Bihang till riksdagens protokoll 1964. 7 saml. Nr 39

mögenheten på grund av vilken förmögenhetsskatten uträknas enligt 10 och 11 §§ överensstämmer enligt 9 § med den skattepliktiga förmögenheten utom för det fall att den här efteråt återopade reduktionsregeln träder i tillämpning.

Enligt den lydelse 10 § i förordningen fått genom beslut av 1957 års riksdag utgår förmögenhetsskatt beträffande fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag och vissa familjetiftelser endast för beskattningsbara förmögenheter överstigande 80 000 kronor. Skatten utgår enligt 11 § 1 mom. efter en skitkskala, i vilken den lägsta skattesatsen, 5 promille, gäller för den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 80 000 men icke 100 000 kronor, och den högsta skattesatsen, 18 promille, för den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 1 000 000 kronor. För äkta makar beräknas beskattningsbar förmögenhet gemensamt, och skattepliktsgränsen är för dem liksom för ensamstående bestämd till 80 000 kronor. Enligt stadgande i 11 § 2 mom. skall vissa föreningar, samfund och samfälligheter erlagga förmögenhetsskatt med en och en halv promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 5 000 kronor. För fysisk person och oskift dödsbo gäller en bestämmelse i 9 § enligt vilken en reducering av förmögenhetsskatten sker vid ringa eller ingen inkomst. Den beskattningsbara förmögenheten skall nämligen icke beräknas högre än trettio gånger den sammanräknade nettoinkomsten, dock minst till hälften av den skattepliktiga förmögenheten. Därvid ges emellertid en särbestämmelse för bl. a. rörelseidkare.

Den senaste höjningen av skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen skedde genom förenämnda beslut år 1957 på förslag av arvsskattesakkunniga och betraktades som ett provisorium i avvaktan på de sakkunnigas slutliga prövning av arvs- och förmögenhetsbeskattningens utformning. Genom den då vidtagna uppräknigen från 50 000 kr. till 80 000 kr. avsågs främst att neutralisera verkningarna av den höjning av fastighetstaxeringsvärdena, som kunde förväntas genom 1957 års allmänna fastighetstaxering. I sitt slutliga betänkande, SOU 1957: 48, ansåg sig arvsskattesakkunniga inte böra föreslå ytterligare höjning av skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen än vad som provisoriskt genomförts år 1957.

Frågan om förmögenhetsskattens utformning är en av de frågor som omfattas av *allmänna skatteberedningens utredningsuppdrag*. I direktiven för skattesystemutredningen anföres bl. a. följande.

Utredningen bör vidare uppmärksamma de frågor som sammanhänger med beskattningen av förmögenhet och dess avkastning. Nuvarande regler innebär i princip att förmögenhetsinkomst beskattas hårdare än arbetsinkomst, där förmögenheten underkastas särskild beskattning. Häremot kan i och för sig inte resas någon invändning. Förmögenhetsbeskattningen tillhör emellertid de frågor som ständigt står under diskussion, och den bör helt naturligt ingå i den allmänna omprövningen av beskattningen som skall ankomma på utredningen. Bland de spörsmål på förmögenhetsbeskattningens område som blivit föremål för diskussion kan särskilt nämnas det förhållandet att förmögenhets-

skatten i förening med inkomstskatten på avkastningen i vissa fall kan ta så gott som hela avkastningen i anspråk. Det har också ifrågasatts det berättigade i att ta ut förmögenhetsskatt på förmögenhet som är nedlagd i produktionsmedel, t. ex. i lantbruk. Å andra sidan har påpekats att värdestegringsvinster under nuvarande förhållanden i stor utsträckning icke beskattas. Erinras kan bl. a. att vissa närliggande spörsmål för närvarande prövas inom den kommitté som har att utreda frågan om värdebeständiga lån, värdesäkringskommittén.

Frågor om ändrad förmögenhetsbeskattning har under senare år vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. Senast avvisade 1963 års riksdag i enlighet med bevillningsutskottets hemställan i betänkande nr 29 bl. a. motionsyrkande av samma innehåll som det nu förevarande. Därvid erinrade utskottet bl. a. om att den till allmänna skatteberedningen hörande skattesystemutredningen enligt sina direktiv hade att uppmärksamma frågor som sammanhänge med beskattningen av förmögenhet och dess avkastning. Utskottet fortsatte:

Av direktiven framgår också att utredningen bör ta ställning till sådana problem som det förhållandet att förmögenhetsskatten i förening med inkomstskatten på avkastningen i vissa fall kan ta så gott som hela avkastningen i anspråk ävensom frågan om det berättigade i att utta skatt på förmögenhet som är nedlagd i produktionsmedel (exempelvis lantbruk). Enligt utskottets mening finns således anledning räkna med att skattesystemutredningen kommer att pröva den av motionärerna berörda frågan om värderingen av inventarier och anläggningstillgångar i rörelse samt därmed sammanhängande spörsmål. Det torde ligga i sakens natur — och detta gäller redan nu — att förmögenhetsskatten i viss mån anpassas efter den skattskyldiges taxering till inkomst. Huruvida detta bör ske även på sätt, som motionärerna yrkat — genom en avdragsrätt för förmögenhetsskatten — anser utskottet sig inte nu böra ta ställning till. Utskottet vill emellertid erinra om att tidigare års riksdagar i enlighet med hemställan av resp. års bevillningsutskott vid flera tillfällen avvisat motionsyrkanden därom. Därvid har bevillningsutskottet i sak åberopat bl. a. att samma resultat som med avdragsrätt för förmögenhetsskatten vid den statliga inkomsttaxeringen kunde ernås genom en sänkning av skatteskalen inom förmögenhetsskattens egen ram och att en eventuell skattesänkning inte i första hand torde komma att gälla förmögenhetsskatten. Än vidare kunde avdragsrätten för kommunalskatt vid den statliga inkomsttaxeringen inte tas till intäkt för att införa avdragsrätt för förmögenhetsskatten vid sistnämnda taxering. Avdraget för kommunalskatt syftade nämligen till att utjämna den skillnad i skattebördan, som till följd av ojämnheter i den kommunala utdebiteringen uppkom mellan personer med samma inkomst. Förekomsten av detta avdrag gav alltså inte uttryck för uppfattningen att ett utskyldsavdrag i och för sig var principiellt berättigat. Dessa synpunkter gör sig enligt utskottets mening alltså gällande.

I de förevarande motionerna framhålles bl. a. att de negativa verkningar som förmögenhetsskatten medför med avseende på kapitalbildningen inom familjeföretagen förefaller alltför litet beaktade i direktiven för allmänna skatteberedningen. De nuvarande reglerna om förmögenhetsbeskattning inverkar

särskilt negativt i de fall där förmögenheten — det gäller i synnerhet familjeföretagare — utgöres av inventarier och anläggningstillgångar i rörelse. Det är enligt motionärernas uppfattning synnerligen önskvärt att gynnsammare bestämmelser snarast utformas i detta speciella avseende. Frågan om införande av avdragsrätt för förmögenhetsskatten vid taxeringen till statlig inkomstskatt är även ett angeläget spörsmål. Förmögenhetsskatten beräknas visserligen i förhållande till förmögenhetens storlek men är dock avsedd att träffa förmögenhetens avkastning, som sägs ha en större skattekraft än annan inkomst. Motionärerna erinrar om att kommunalskatten är avdragsgill eftersom denna påverkar skatteförmågan. De skäl som talar för en avdragsrätt i fråga om kommunalskatten gäller i minst lika hög grad förmögenhetsskatten. Det kan inte vara rimligt att belasta en inkomst, som åtgått för att gälda förmögenhetsskatten och sålunda från skatteförmågasympunkt är obefintlig, med ytterligare en skatt. Det är över huvud taget inte möjligt att på ett riktigt sätt beakta skatteförmågan, om man låter en och samma inkomst träffas av två av varandra oberoende skatter, båda progressiva. Den dubbla progressiviteten leder ofrånkomligen till resultat, som varken är skäliga eller principiellt motiverade, samt innebär dessutom en påfrestning på familjeföretagens riskvilliga kapital.

Utskottet

I de föreliggande motionerna yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till 1964 års höstriksdag rörande reformering av förmögenhetsbeskattningen med särskilt beaktande av att de nuvarande beskattningsreglernas återverkningar på bildande och bibehållande av riskvilligt kapital i produktionen elimineras. Därvid anser motionärerna det angeläget att gynnsammare bestämmelser utformas vid förmögenhetsbeskattningen för värderingen av inventarier och anläggningstillgångar i rörelse samt att avdrag medges för förmögenhetsskatt vid den statliga inkomsttaxeringen. Med anledning härav får utskottet anföra följande.

Den till allmänna skatteberedningen hörande skattesystemutredningen har enligt sina direktiv att pröva frågor som sammanhänger med beskattningen av förmögenhet och dess avkastning. Utredningen bör därvid uppmärksamma sådana problem som det förhållandet att förmögenhetsskatten i förening med inkomstskatten på avkastningen i vissa fall kan ta så gott som hela avkastningen i anspråk ävensom frågan om det berättigade i att utta skatt på förmögenhet som är nedlagd i produktionsmedel (exempelvis lantbruk).

Det finns således enligt utskottets uppfattning — och detta framhöll också förra årets bevillningsutskott i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 29 i anledning av liknande motionsyrkande — skäl räkna med att skattesystemutredningen kommer att pröva den av motionärerna berörda frågan om värderingen av inventarier och anläggningstillgångar i rörelse samt därmed sammanhängande spörsmål.

Vad angår den ifrågasatta rätten till avdrag för förmögenhetsskatt vid den statliga inkomsttaxeringen torde det ligga i sakens natur — och detta gäller redan nu — att förmögenhetsskatten i viss mån anpassas efter den skattskyldiges taxering till inkomst. Huruvida detta bör ske även på sätt som motionärerna yrkat — genom en avdragsrätt för förmögenhetsskatten — anser utskottet sig inte böra ta ställning till. Emellertid vill utskottet erinra om att tidigare års riksdagar i enlighet med hemställan av bevillningsutskottet resp. år flerfaldiga gånger avvisat motionsyrkanden härom. Därvid har bevillningsutskottet i sak åberopat bl. a. att samma resultat som med avdragsrätt för förmögenhetsskatten vid den statliga inkomsttaxeringen kunde ernås genom en sänkning av skatteskalan inom förmögenhetsskattens egen ram och att en eventuell skattesänkning inte i första hand torde komma att gälla förmögenhetsskatten. Än vidare kunde avdragsrätten för kommunalskatt vid den statliga inkomsttaxeringen inte tas till intäkt för att införa avdragsrätt för förmögenhetsskatten vid samma taxering. Avdraget för kommunalskatt syftade nämligen till att utjämna den skillnad i skattebördan, som till följd av ojämnheter i den kommunala utdebiteringen uppkom mellan personer med lika stor inkomst. Förekomsten av detta avdrag gav alltså inte uttryck för uppfattningen att ett utskyldsavdrag i och för sig var principiellt berättigat. Motionärerna har i de nu föreliggande motionerna inte förebragt några nya skäl till stöd för sitt yrkande.

Med hänsyn till det anförda — särskilt den omständigheten att spørsmålet om den framtida utformningen av förmögenhetsbeskattningen och därmed sammanhängande frågor är föremål för prövning inom skattesystemutredningen — får utskottet avstyrka det föreliggande motionsyrkandet om en särskild utredning i ämnet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 79 av herr Per Petersson m. fl. och II: 97 av herr Darlin m. fl. om reformering av förmögenhetsbeskattningen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 april 1964

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Yngve Nilsson, Oscar Carlsson, Wårnberg, Lundström, Gösta Jacobsson, Sundin och Skårman; samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås, Brandt, Allard, Engkvist, Andersson i Essvik, fru Nettelbrandt, herrar Darlin, Kristenson i Göteborg, Nilsson i Tvärålund och Broberg.

Reservation

av herrar *Yngve Nilsson, Gösta Jacobsson, Magnusson i Borås och Darlin*, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 79 av herr Per Petersson m. fl. och II: 97 av herr Darlin m. fl. — ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till nämnda motioner, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1964 års höstrikstag rörande reformering av förmögenhetsbeskattningen med särskild hänsyn tagen till att de nuvarande beskattningsreglernas återverkningar på bildande och bibehållande av riskvilligt kapital i produktionen elimineras.